

Landskap: Skåne Upptecknare: Litten Hamnerin, Hassleholm
 Härad: ..... Berättare: fröken Ellen Brink
 Socken: Kristianstad Berättarens yrke: (bokbinderimiljö)
 Uppteckningsår: 1953 Född år 1873 i Kristianstad

Stadstraditioner från Kristianstad. s. 1-5.

Dop. s. 1.

Kyrktågning. s. 1.

Konfirmation. s. 1.

Vigsel. s. 2.

Begravning. s. 2.

Norra stadsdelen. s. 2.

Original. s. 2-3.

Namnslagningsföreskrifter. s. 3.

Baler. s. 3.

Löv-hyddlov. s. 3.

Stadsommarstång. s. 4.

desällen. s. 4.

Böndernas och stadsbornas inköp. s. 4.

Julseder. s. 4-5.

ACC. N:R M. 13064 v /

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Dopet skedde i regel i hemmet. Barnet hade lång dopklädning med spetsar i kanten. Det var volanger nedtill, och så gick det rader av rosetter ända nedifrån och upp längs våderna. Flickorna hade skära underklädningar och pojkar blåa. Kläderna förfärdigades i hemmet. Omkring fyra veckor efter födelsen ägde dopet rum. Modern behövde ju krya på sig, så hon kunde vara med vid det högtidliga tillfället. Det var i regel en liten fest i samband med dopet. De närmaste vännerna blev ibland också inbjudna och då skickade man inbjudningskort till dem. Prästen var alltid med på festen vid dopet. Man bjöd på vin och karameller och konfekt. Det var små karameller med något bokmärke på, någon Rafaels ängel el. dyl. Nej, doptavlaor har jag aldrig hört talas om. Barnet fick nog vanligen en liten gåva, t. ex. en silver-sked.

Kyrktågning förekom nog till slutet av 1870-talet och kanske i början av 1880-talet.

Man var nog 13-16 år när man gick och läste. Vi anmälde oss i skolan och gick och läste under vintern. Vi höll till på södra folkskolan och gick två gånger i veckan fram till april. Det var för pastor Cedervall. Vi flickor var klädda i svarta klädningar som räckte ned till skorna. I halsen hade vi vitt krås, av någon spets. eller tyllremsa som var stärkt och lagd i veck. Pojkarna hade mörk kavajkostym. Vi fick blommor av de närmaste anhöriga. Men vi fick aldrig blommor vid kyrkan som nu utan i hemmet. Av kamraterna fick man ett kort med en duva eller en ängel på. Far bjöd på kaffe efter konfirmationen. Det var bara de närmaste, som var bjudna. Jag fick en bok med religiöst innehåll, en guldring av min gudfar. Pojkarna fick nog rätt ofta, tror jag, en klocka med lång kedja. Efter konfirmationen fick jag klippa håret och ta mer ansvar för mig själv. Jag fick också ta mera ansvar för mina yngre syskon. Far var ju änkeman.

Vigsel förekom i kyrkan. De förnämaste hade uppvaktning med marskalkar och tärnor. På de flesta bröllopsmiddagar skulle prästen vara med. Man bjöds på vin och konfekt. På middagen var det först smörgåsbord, därefter kom soppa, fisk, fågel, spettkaka, glass och champagna. Så hölls tal och telegram upplästes. Min far fick två telegram när han gifte sig. (Det var på 1860-talet). Bruden hade svart sidenklädning och kort vit slöja. brudbuketten höll hon i ett sådant där litet tårtpapper. Hon hade myrtenkrona. På middagen förekom också små vigselkarameller med stycken. Det var samma slags karameller som vid barndop och begravningar. Det var bara omslaget som var annorlunda. Karamellerna var inlindande i ett vitt glansigt papper. Fotografering var inte vanligt då. Det fanns en och annan som gjorde det. Mitt i natten for bröllopsparet på sin resa. Vi kastade risgryn på dem och hängde tvätt på en lina på deras gård för att det skulle bli lycka i äktenskapet.

Vid begravning prestaverade man alltid. I varje hus på de gator där begravningståget drog fram var det illuminerat. Militära begravningar var särskilt vackra. Då var det också alltid musik med. Vid sorgeshögtiden i hemmet serverades man buljong och så fick man de där karamellerna med svarta och vita band.

De förnämaste bodde på norra stadsdelen. Det var framför allt kring Stora Torg och utefter V. Boulevarden. Där bodde adelsmän och officerare och hovrättsråd.

Det fanns ett original som hette Ugglemög. Han red ofta på en grå häst och hade skruvade vaxade mustascher, som var så långa att de syntes bakifrån honom. Barnen skrek, Vem är det som kommer på sitt gråa ök? - Jo, det är Ugglemög. / Skall utläsas med k-ljud i denna ramsa. / Ugglemög brukade spruta vatten på barnen, då de bara kom inom räckhåll för honom.

Så fanns det en som kallades Jerusalems skomakare. Han hade blivit konstig av olycklig kärlek. Han hade av sin svärfar inspe

inte ansetts fin nog till dottern. Han gick alltid i stråhattar med band. På sommaren badade han varje dag i Helgeån, och han kom då gående med en badhandduk slängd över axeln. Han bugade för alla förnåma herrar i stan.

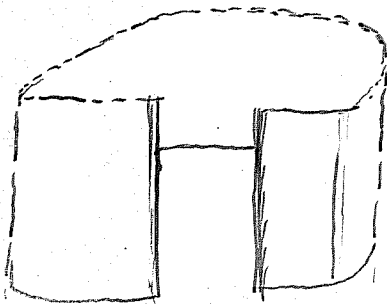
Ett annat original var Sven Sjungare. Han kallades så för att han så gärna sjöng för sina arbetskamrater.

Av namnsdagar så har i min bekantskapskrets Anna och Maria firats. Man kunde få någon liten present ibland men det var långt ifrån regel. Det kunde t.ex. vara ett förkläde. Till kaffet hade man inga kakor.

I hemmen kunde man ibland ha bal för ungdomarna. Då bjöd man på bredda smörgåsar, choklad o. dyl. Offentliga baler förekom på stadshussalongen. Skånska dragonerna var då här och spelade. Det var framför allt vals.

Vi gick och lärde oss dansa hos en fröken Zins och då dansskolan var slut för året hade vi en bal med lång klädning.

På midsommaren byggdes här lövhyddor allmänt på gårdarna. Man hade skaffat löv på lövmarkaden strax före midsommar. Det var björkar som användes. På vår gård såg lövhyddan ut så här.

✓ Midsommar-stång hade vi också på gården. Den var inte mycket längre än en fullvuxen karl. Den var smyckad med röda och gula och blå blommor. På tvärstången hängde ett par ringar bundna av blommor i var ände.

Gesäller gick ofta till Tyskland för att lära yrke bättre. Tyskarna ansågs vara före oss i de flesta fall. I Tyskland var det framför allt till Hamburg man gick. Somliga färdades ända till Schweiz. Bokbindargesällerna for ofta till Hamburg. Några gesäller kom och var gifta med tyskor. I Tyskland var det strängare ordning än här. Det stod en slags vaktmästare med klocka vid dörren till verkstaden. Om det var någon som kom 2 minuter för sent fick han inte arbeta den dagen utan blev hemskickad. Det kändes hårt och så blev den försumlige utan lön för den dagen också.

Vid speceriaffärer fanns det ofta ett stall, så att bönderna kunde sätta sina hästar där medan de handlade och underhandlade med affärsmannen. När det kom en bonde bugade sig affärsmannen och sade, Var så god och stig ⁱⁿ på kontoret. - Där inne vankades cigarrer och "starkt". Barnen kunde få karameller och russin. Frun kunde få en ask konfekt. Det var framför allt då bönderna gjorde upp om varor till julen som affärsmannen var generös.

✓ Stadsborna skaffade allt på en gång till julen. De köpte en lammkropp. Den kostade fem kronor, en spädgris 3 kr. Av grisen gjorde man aladaube. På marknaden i oktober köpte man grönsaker. Vi köpte i vår familj 60 kålhuvuden, en säck morötter, många palsternackor, ett par säckar rödbetor och dessutom timjam och mirjam. Kryddorna bands upp på ett snöre och knöts i en ring, ibland kring ett tunnband, och hängdes upp på vinden. Frukt köptes i stora poster och torkades. Julskinkan saltades 14 dagar före jul. Den gneds in med salt och salpeter och skorpmjöl. Man skulle gnida skinkan så länge man kunde för den oerhörda svedans skull. Salpetern brände ju i handen. I den kokta skinkan satte man sedan en pinne med krusat papper i rött och vitt.

Till julförberedelserna hörde också att verkstaden skulle skuras. Det fick fars gesäller göra. Det skedde alltid den 21 och 22 december.

Vi köpte en stor ost från landet och så gjorde vi pressyltor, stoppade korv och lutade fisk. Fisken skulle läggas i blöt på Anna-dagen. Till baket hörde alltid pepparkakor, klenetter och mandelmusslor.

Vi barn fick alltid en julahög. Den åt vi upp på julaftonens eftermiddag. Julahögen bestod av en rund bulle. Ovanpå den låg det några varvekakor och allra överst ett rött och grant äpple. Runt om kanten på bullen brukade det vara gotter.

Tjänsteflickorna fick till julklapp en tvål. Pappa fick t. ex. en halsduk eller något annat nyttigt. Barnen fick nytto-saker var och en. Men dessutom kunde de tillsammans få en leksak. En jul fick vi ett krocketspel. Det hade bara kommit två sådana till stan och vi fick det ena.

Vi gick alltid i julbönen på julaftonen och sedan gick vi hem och åt aftonmål och därefter kom jultomten och delade ut sina julklappar.

/Fröken Brinck berättade att hon vid sjuårsåldern ofta gick ut och drog ett par tvillingar (den ena av dessa är överstelöjtnant Sune Nordenskjöld) som, sade hon, /"låg slafötters!" Med detta uttryck menas, att den ena av dem låg med huvudet på samma plats som den andra hade fötterna.